

Kedves Erasmus-tagok, barátaink és támogatóink, meghívunk benneteket a következő nyilvános rendezvényünkre:

Szerdán, 2013. február 20-án, 19-órakor a Bruder Klaus Kirche nagytermében, Stuttgart, Albert-Schäffle-Str. 30.

Az előadás címe: **Hamvas Béla és a hagyomány.
Ami fent, az lent. Minden Egy.**

Előadó: Dipl. Math. Halmosi Sándor, matematikus, költő és műfordító, Budapest

Fontos megjegyzés: A szocialista kulturpolitika messzemenően kitörölte Hamvas Bélát is a magyar szellemi életből. 1945-től a 60-as évekig segéd munkásként dolgozhatott, állandóan írt, de alig publikálhatott. Még a „rendszerváltás” után – ami a kulturális életben sem következett be teljesen, és a mai napig is mindent elkövetnek a mult örökösei, hogy feledésbe merüljön. De utódainak, lelkes kiadóknak és fiatal irodalmároknak – mint pl. Halmosi Sándornak is – köszönhetően, ez egyre kevésbé jár sikerrel. Miután Halmosi barátunk inkább Hamvas életműve megismertetésére és kevésbé életrajzi adatokra szeretné használni esténket, melegen ajánlom a Wikipédiában található kitűnő áttekintést Hamvasról elolvasni.

(http://de.wikipedia.org/wiki/Bela_Hamvas)

Miután tehát a legtöbbször számunkra egy aránylag ismeretlen szellemi óriásról lesz szó, megérné, ha esténket propagálnátok köreitekben.

Rövid életrajz és háttér:

Halmosi Sándor költő, műfordító, matematikus 1971-ben született Szatmárnémetiben, ott is érettségizett. 1989 és 2006 között Németországban élt, azóta Budapesten lakik. Matematikát a Stuttgarter Egyetemen tanult, de hallgatója volt a kolozsvári (Babes-Bolyai), budapesti (ELTE) és a Karlsruhei Egyetemnek is. Stuttgartban 2001-2005 között magyar nyelvű Vitakört szervezett, 2004-ben pedig egy német-magyar Irodalmi és Művészeti Társaságot alapított, ECHIVOX néven, melynek ma a tiszteletbeli elnöke.

2001-es debütálása óta nyolc verses kötete jelent meg, köztük egy műfordításkötet (válogatás Franz Hodjak kortárs német költő lírai életművéből). Rendszeresen publikál irodalmi lapokban, rendhagyó irodalomórákat és író-olvasó találkozókat tart a magyar nyelvterület különböző pontjain, otthonában műhely jellegű salonokat szervez. Többnyire németből fordít, de románból és nyersfordítás alapján más nyelvekből is.

Tagja többek között a Magyar Írószövetségnek, a Magyar Pen Clubnak és az Erdélyi Magyar Írók Ligájának, 2003-ban Prima verba-díjjal tüntették ki.

Hagyományszemléletére a beszéd folytonossága jellemző, a mindig megújuló olvasatokra épülő eleven kánon. A költők nem kölcsönadják, de adják szavaikat, hogy életünk, beszédünk része legyen, hogy a mindig

elmúlóba is folytonosságot lopjunk, megállapodást, fenntarthatóságot. Komolyan kellene venni a dekonstrukcióból a konstrukciót, a szétesett, szétszedett világot egybe kell, egybe lehet mondani, cselekedni, gondolni nap mint nap – vallja.

A líra eredendően beszéd- és zsoltárvéltészet, lamentálás, bájlás, a nevek kikérése az iteráció külön-böző alakzataiban. Nem allűrökre van szükségünk, de valós kapaszkodókra, méltóságra, érdemi munkára, jelenlétre. Mindig választhatunk: vagy lehúzzuk az eget a sárba, vagy felemeljük az életet a csodába. A költészet nem vers, hanem életmód, annyi vers van, ahány olvasat. Ami megszólít, aki megszólítható. Kevés pátosz, sok ironia, de nem a tagadás, a szétírás, a polémia. Ma már nem elég megírni a verset, megfesteni a képet, megkomponálni a zenét – és füstös (vagy ma már füstmentes) kávéházakban elcseverészni róluk. „Menni kéne, házról házra járni, lélektől lélekig, mint a középkori prédikátorok. Mint a falusi tanítók, és nagyapáink, a mezőről hazafelé. Dolgozni kell, szeretni kell. Oda jutunk úgyis, a fény alá, arra a széles mezőre mind.”

Derű, szigorú cezurák. A szerző öröme az olvasóé. A szövegé.

Kötetei:

1. *A démonokkal flancoló* (versek, Littera Nova, Bp., 2001)
2. *Napleány voltál* (versek, Littera Nova, Bp., 2002)
3. *Babérliget* (versek, Littera Nova, Bp., 2003)
<http://mek.oszk.hu/08000/08063/>
4. *Mely a salamoné* (versek, Littera Nova, Bp., 2004-2005)
<http://mek.oszk.hu/08000/08064/>
5. *Annapurna déli lejtőin - szeretők könyve* (versek, Littera Nova-Fisz-Polis, Bp.-Kolozsvár, 2006) <http://mek.oszk.hu/08000/08065/>
6. *Gileád - a fenntartható csodákról* (versek, noran2004 Kiadó, Bp., 2009)
<http://mek.oszk.hu/08000/08066/>
7. *Kékhagyó kedd* - válogatott műfordítások Franz Hodjak lírai életművéből, noran2004 Kiadó, Bp., 2009)
8. *Ibrahim - a menta ízei* (válogatott versek, Noran Könyvesház, Bp. 2011)

Előrejelzés:

Dr. Szatmáry Csaba, Köln: "Evolúció vagy intelligens tervezés?"
2013. május 15-én, 19.00-órákor szerdán, a Bruder Klaus Kirche nagytermében, Stuttgart, Albert-Schäffle-Str. 30.

Hamvas Béla és a hagyomány. Ami fent, az lent. Minden Egy.

Előadásvázlat

Halmosi Sándor, Stuttgart, Erasmus Akadémia, 2013. febr. 20.

„... Hamvas Bélának, a tiszapalkonyai kétkezi munkásnak, aki emlékezett még az emberiség azon korára, mikor születés, halál, szabadság és tudás egyetlen szónak csak négy évszakát - vagy négy égtáját - jelentette, a szellemi és erkölcsi lámpagyújtónak és arisztokratának, aki úgy írt magyarul, mint ahogyan a tenger beszél önmagával. (1955-ben egyetlen ember élt Magyarországon, aki Herakleitosszal, Buddhával, Lao Ce-vel és Shakespeare-rel mindenikük anyanyelvén nemcsak beszélgetni, hanem beszélni is tudott volna. Ha az emberi szellem e négy prófétája Tiszapalkonyán szállt volna le a repülőről, s ha megszólították volna az első munkást, s az épp Hamvas Béla lett volna, s miután három éjszakát átbeszéltek volna vele (nappal ugyanis Hamvasnak maltart kellett volna hordania, de lehet, hogy vendégei segédkeztek volna neki) - nos, vajon mit gondoltak volna ezek arról: ha ebben az országban ilyen egy segédmunkás, vajon milyenek lehetnek az ország írástudói? De, szétnézve az országban, mindent megértettek volna...) ” (Szócs Géza)

I. Bevezetés

- A felkészülés katarzisa.
kolostor-csend-magány-elmélyülés-misztikusok-jóga-meditáció-reveláció;
köszönöm Mészáros József barátomnak, hogy néha együtt gondolkodtunk.
- Lehetetlen vállalkozás
az elragadtatás prózában történő megosztásának nehézségei; hasonló tett-szint; a tradíció fogalmi tisztázása önmagában is óriási vállalkozás, beavatás. Hamvas megközelítése, értékelése, szerepének tisztázása csak ezután lehetséges.
- Ki nem volt Hamvas Béla?
nem volt filozófus, kultúrtörténész, orientalista, misztikus, művész, művészettörténész, szépíró, műfordító, vallásos gondolkodó, vallásalapító, próféta, guru, polihisztor, és még sok egyéb sem
- Ki lehetett Hamvas Béla?
univerzális (normális) ember, a tradíció szellemében élő alkotó és gondolkodó ember, esszéíró, keresztény, vallástalan teista (vs. Nietzsche, aki vallásos ateista),
*az az ember volt, aki ismerte a neveit (Kemény Katalin),
a nevezetes névtelen, az ember, akinek sok sármja van (Károlyi Amy);
műveinek központjában az egész keresése, az egység helyreállításának igénye állt. Munkáiban és életében a hagyomány képezte a központi rendező elvet, a hagyomány fundamentumának a kereszténységet tekintette (kinyilatkoztatásnak, pontosabban ahhoz a legközelebbnek a Védákat).*

- Hagyomány, alapállás
 „Az ember legyen önmagában egy, ezt az egyet keresse és fogadja be az Egyben, Istent szemlélje leplezetlen, majd eztán „térjen vissza”, vagyis tudatosítsa és ismerje meg, hogy Istenről szerez tudást és Istent ismeri meg”
 – Eckhart mester –

kinyilatkoztatás (szóbeli-közeli) lét, azonosság, a lélek isteni eredete. ←
 aranykortudat, alapállás

Védák [Sankara kommentárjai], upanisádok (7 legkorábbi)
 advaita-védánta: kettősség nélküli.

átman (isteni Én) és *brahman* (isteni erő, lélek) azonossága.
tat tvam aszi: ez vagy te

hagyomány 1. az őskorban minden nép között levő azonos,
 kinyilatkoztatásszerű metafizika.

2. (írásbeli-gyakorlati) a kinyilatkoztatás egy bizonyos részének rendszerbe és napi szinten megélhető szabályokba foglalása, gyakorlatok, technikák, vallások, dogmák (a metafizikai kinyilatkoztatás nem beszél a realizáció módjáról, ezt a vallások teszik)

Tibeti és Egyiptomi Halottaskönyv, Szánkhja-káriká,
 Patandzsali Jóga-szútrája, Bhagavad gíta, Ji king, Tao te king, bön, Bardo Tödol, Bundahisn, Kabbala (Széfer Jecirá, Zohár), Zend Aveszta, Tabula smaragdina, Ószövetség, Korán, zen, szúfi, stb.

(világ)válság az azonosságtudat és az éberség elvesztése, a lét lefokozása
 életté, az anyagi életbe való ágyazódás, káprázat, kábultság,

álom, tévelygés, az időbeliség és a történet kezdete, osztódás
 realizáció az azonosságtudat felébresztése, az élet átvilágítása, beavatás,
 felébredés

Jézus az Istenember, aki teljesen átvilágította a létezt.

Hamvas számára az Egyház nem vallás és nem intézmény,
 hanem szabad emberek közössége, az Evangélium által megtisztított és felemelt életrend jegyében.

A mindennapok kereszténysége (a testet öltött logosz), szemben a „vasárnapi kereszténységgel” [Hamvas: naplóbejegyzés]

A Hagyományról lásd bővebben az [1]-es mellékletet (Scientia sacra - kivonat)

II. Életmű: rövid áttekintés

további életrajzokat lásd a [4]-es mellékletben

1897. márc. 23. Hamvas Béla megszületik Eperjesen, evangélikus papi családban.

1898. Pozsonyba költöznek, az apa, Hamvas József az Evangélikus Líceum tanára.

1915. Érettségi vizsgáit leteszi és önkéntes katonai szolgálatra jelentkezik.

1915-1917. Az ukrán fronton kétszer sebesül meg.

1919. Az édesapa megtagadja a szlovák hűségesküt. A családot kiutasítják Szlovákiából.

Budapestre költöznek.

1919-1923. A Pázmány Péter Tudományegyetem magyar - német szakos hallgatója.

1923-1926. Újságíró a Budapesti Hírlapnál és a Szózatnál.

1927-1948. Könyvtáros a Fővárosi Könyvtárban.

1928-33. Első házassága (Angyal Ilonával)

1935-36. Sziget-kör. Magyar Hüperion - első írói korszaka.

1937. Hamvas Béla és Kemény Katalin író nő esküvője.

1940-1944. Háromszor hívják be katonai szolgálatra. (1942 áprilisától: orosz frontszolgálat.)

1919-1948. Közel 300 publikációja (esszé, novella, tanulmány, recenzió) jelenik meg a korszak szinte valamennyi folyóiratában. Önálló kötete: A láthatatlan történet (1943).

1942-1943. Elkészíti a Scientia sacra első hat könyvét.

1945. Lakását bombatalálat éri: otthona, könyvtára, kéziratai megsemmisülnek.

1945 nyár. Balatonberényben egy lélegzetre megírja A bor filozófiáját.

1945-1948. Szerkeszti az Egyetemi Nyomda Kis Füzetait. 1946-ban kiadja az Anthologia humana - Ötezer év bölcsessége (a negyedik kiadását bezúzatják).

1948. "B"-listázzák, kényszernyugdíjazzák.

1948-1951. Hivatalosan bejegyzett földműves Szentendrén. Elkészíti Mágia szutrát, az Unikornis, a Titkos jegyzőkönyv és a Silentium c. esszéköteteket és megírja a Karnevál c. regényt.

1951-1964. Raktáros és segédmunkás az Erőműberuházó Vállalatnál Bokodon, Inotán, Tiszapalkonyán. Az Ősök nagy csarnoka fordítás és kommentárgyűjtemény. Az öt génusz - Magyarország szellemi földrajza, Szarepta, Patmosz.

1960-1964. Scientia sacra - II. rész: A kereszténység

1964. 67 évesen nyugdíjjogosultságát elismerik, elhagyhatja az Erőműberuházó Vállalatot.

1964-1968. Szilveszter, Bizonyos tekintetben, Ugyanis három kisregény. Öt meg nem tartott előadás a művészetéről - utolsó esszéje.

1968. Nov. 7. Agyvérzésben meghal. Felesége Szentendrén temetteti el. 2004-ben őt is oda temetik.

Kiegészítések:

12 nyelven beszél, mindent eredetiben olvas, fordít, elemez.

Komoly zenei tehetsége van (a Konzervatórium zeneelméleti előadásai hallgatja, komponál),

de érdeklődik az orvostudomány felől is.

A két háborúban ötször szolgál, többször sebesül, maradandó fizikai és lelki sebeket szerez

1949. Apokalipszis. Reméli, hogy lesz rés, amin keresztül ébreszteni tud. [naplóbejegyzés].

1955. Ávós rémálmok. [naplóbejegyzés].

III. Életműkiadás, fordítások és javasolt olvasási sorrend

Jelmagyarázat: ITB=Inota-Tiszapalkonya-Bokod (raktárosi állomásai)

Életműkiadás (MEDIO kiadó):

1. Anthologia humana. Ötezer év bölcsessége (1946)
meditációs objektumok
2. Szilveszter. Bizonyos tekintetben. Ugyanis (1957, 1960-61, 1966-67, ITB, otthon)
3 regény
3. Patmosz I (1958-64, ITB)
34 esszé, közöttük: Direkt morál és rossz lelkiismeret, Csontváry nagy cédrusa, A rántottleves
4. Patmosz II (1964-66, ITB)
Patmosz II: összegzés.idill, alapállás, létrontás, a korrupció átvilágítása/felfedése
Patmosz III: 10 esszé
5. A babérligetkönyv. Hexakümion (1930-45, 1937)
A babérligetkönyvben 25 esszé, közöttük: A virágszedés lélektana, Aranynapok, Antik és modern tájkép, Túlvilági kalauz, Kierkegaard Szicíliában, Ízek, Téli terv, A tamariszkusz alatt, A jövő könyve, A konyhakert, Imaginárius könyvek, Fák, Olbrin Joachim csodálatos utazása, A madarak éneke, Alom
A Hexakümionban (Nagy illúziók alkonyán) 6 nagyesszé a görögségről
6. Tabula smaragdina. Mágia szutra (1947-50, 1950, Szentendre)
Kommentárok a Tabula smaragdinához
7. Arkhai (1934-48)
14 esszé, közöttük: A perui vázák, A willendorfi vénusz, Regényelméleti fragmentum, Óda a XX. századhoz
8. Scientia sacra I (első két könyv: 1943-44)
I+II: Az archaikus hagyomány átfogó elemzése.
9. Scientia sacra II
10. Scientia sacra III (1960-64, Tiszapalkonya, Bokod)
Szintézis: a kereszténység.
az Evangélium egyik leghitelesebb megvilágítása, hagyományba helyezése.
Az androgünosz, Egységlogika.
11. Karnevál I (trilógia: 1948-51, Szentendre)
Karnevál I-III: Hamvas főműve: üdvtörténeti regény. Humor, párhuzamok, maszkok.
12. Karnevál II
13. Karnevál III

14. Szarepta (1951-55, Tiszapalkonya)
esszék, 64-es cikkek (13) festőkről, írókról, gondolkodókról
15. A magyar Hüperion I (1935-46)
A magyar Hüperion I (1936): 29+26 levél.
héroszi magány tudata (ekkor 39 éves) , élet, szerelmek (3), csalódások.
Kerényi. közösség-kudarc, barátság-kudarc, korszerűtlenség. ez a
legszemélyesebb műve. keserűség, sértődöttség.
Az ősök útja, istenek útja (1943?): 3 esszé, közöttük: Kényelmetlen
közkérdések
Magyar vonatkozású esszék (1935, 39, 43, 46): 4 esszé
16. A magyar Hüperion II (1936-48)
Az öt génusz (1948)
a magyar néplélek (néplelkek, génuszok) egyedülálló és időtálló
elemzése
Bakony (1936-1942)
gyönyörű írás a magyarságról, a Bakonyról. ha még élne, biztosan írt
volna Cseh Tamásról, a bakonyi indiánról
A bor filozófiája (1945).
Hamvas legnépszerűbb és talán legköltőibb műve. érződik rajta a
háború utáni felszabadultság, életöröm. balatonfelvidéki idill, derű. az
ateizmus halálugrása.
17. Silentium. Titkos jegyzőkönyv. Unicornis (1948-51, Szentendre)
Silentium: 4 részes, nagyon fontos mű
Hénoch – Egy csepp a kárhozatból – Jázmin és olaj – Gyümölcsóra
Titkos jegyzőkönyv: 5 nagyesszé
Unicornis: 4 nagyesszé, közöttük: Bolond, aki nem az örök életre
rendezkedik be.
18. A láthatatlan történet. Sziget (1943, 1935-36)
A láthatatlan történet: 10 esszé, közöttük: Poeta sacer, A barátság,
Ünnep és közösség
Sziget: 4 esszé
19. Az ősök nagy csarnoka I
(trilógia: 1936-61, Budapest, Szentendre, ITB)
nagy archaikus egységek, tanulmányok, szövegelemzések, fordítások
I. India (védikus, buddhista)
20. Az ősök nagy csarnoka II
II. Kína (tao, csan), Tibet (bön, buddhista), Japán (zen)
21. Az ősök nagy csarnoka III
III. Egyiptom (Halottaskönyv), héber (Kabbala), iszlám (szúfi),
görög hagyomány (Orpheusz, Empedoklész, Püthagorasz,
Hérakleitosz)

22. Az ősök nagy csarnoka IV (előkészületben)
tervben: Közép-Amerika, alkímia, Böhme-kommentár + fordítás,
kimaradt: Bhagavad-gíta, Tao te king, Eckhart mester és a misztikusok,
Zarathusztrák, Ji-king, gnosztikusok és hermetikusok (alexandriai,
héber, keresztény)
folytatni kellene és befejezni!

23. Naplók I (1942-52)
a naplóbejegyzések és a levelek megrendítők, vívódók, emberiek,
őszinték

24. Naplók I (1952-68)

25. Levelek (1916-68)

Fintor:

Bakonybélre menet, Várpalota előtt: Inota. A hajdani erőmű romos,
elhagyatott. Hamvas él, eleven.

Kis füzetben (mérték1,3) megjelent: Eksztázis (Tiszapalkonya, 1960),
Száz könyv (az Egyetemei Nyomda Kis Füzeteiben, 1945-48)
Megjegyzés: Az Egyetemi Nyomda Kis Füzeteiben (egy részüket újra kiadták
1990-ben, Európai Műhely I, II címen) jelent meg 1947-ben a Kemény
Katalinnal közösen jegyzett Forradalom a művészetben c. tanulmányuk is.

Külön kiadásban: A bor filozófiája, Fák

Fordítások (kivonat):

Szerb: a teljes életmű

Horvát: Esszéválogatás (Jasmin i maslina), Scientia sacra,
Silentium, Titkos jegyzőkönyv

Szlovén: A bor filozófiája, Silentium, Titkos jegyzőkönyv,
Unikornis

Cseh: A bor filozófiája (két kiadótól), Túlvilági kalauz

Orosz: A bor filozófiája, Az öt génusz, Scientia sacra

Német: A bor filozófiája (két kiadótól), Fák, Silentium (két
kiadótól), Esszéválogatás (Kierkegaard in Sizilien),
Esszéválogatás (Die Melancholie der Spätwerke), Karnevál
(folyamatban, online)

Angol: A bor filozófiája, Fák

Francia: A bor filozófiája, Fák

Lengyel: A bor filozófiája

Észt: A bor filozófiája

Finn: A bor filozófiája

Szlovák: A bor filozófiája

Olasz: Fák

2002-ben megjelenik díszkiadásban:
A bor géniusza – In memoriam Hamvas Béla (Szél Ágnes fotóival,
Medicina Kiadó),
a szövegrész idézetekből áll, négy nyelven: magyar, angol, német,
francia.

Javasolt olvasási sorrend (könnyed-nehezebb váltakozva):

1. A bor filozófiája
2. Babérligetkönyv
3. További esszék (pl. Az öt géniusz, Bakony, Patmosz I, II, ...),
párhuzamosan: Anthologia humana, Az ősök nagy csarnoka
(forrásmunkák, előkészület a Scientia sacrához)
4. Scientia sacra I-III
5. További esszék/művek, naplók, Magyar Hüperion I
6. Silentium, Titkos jegyzőkönyv
7. Karnevál
8. További esszék/művek, Eksztázis

IV. Szellemi elődök, mesterek, társak, hatások (a XI. sz-tól, kivonat) – matematikusok, természettudósok, költők, gondolkodók, misztikusok –

Nagy hatással voltak Hamvasra (az ő születési adatai itt csak, mint időreferencia szerepelnek):

- Eckhart mester (1260-1327), német domonkos rendi szerzetes, misztikus.
hívei szerint tanai nem nagy nyilvánosság elé valók.
Theorodikusszal együtt nem híve Aquinói Tamás kanonizációjának, tiszteli a „pogány mestereket”.
sokat utazik, meditál, a 900 km-eket 3-4 hónapig gyalogolva teszi meg.
vigasztaló könyvet ír III. András özvegyének.
minden Egy. Isten bennünk van és mi Istenben. de más Istent szemlélni magunkban (alkonyi ismeret), és megint más Istent magát (hajnali ismeret). az Isten-fiúságról: minden ember Isten társörököse. kút-hasonlat: mély-magas. lent-fent, kívül-belül. nemes ember, belső ember (szellemi-lelki). képek és formák nélküli igazi megismerés. szem-látás, misztikus látás. nem tudás általi megismerés. örök születés. szellemi megújulás, lelkiség. a tudás-hit-ellentét feloldása. a vallás és a filozófia összehangolása. a mulandó dolgok semmisége az örökléthez mérve. hallgatás, csend, kiüresedés. Isten felé közelítve (magasabb tudás) szavaink egyre tömörebbek lesznek, majd elfogynak. Isten felfoghatatlan, megnevezhetetlen, önmagával azonos. misztikus út, az önös én visszaszorítása, felfüggesztése, zárójelbe tétele, az ebből eredő hiány semmijének (tér, idő) elvetése, és így eljutni Isten semmijébe (rejtőzködő Isten), ami a jóság, Istenben való teljes feloldódás.
fellelhető hatások: Arisztotelészétől: a szem, a nézés és a nézés tárgya azonos. a szemnek színtől mentesnek kell lennie, hogy lásson.
Averroestől: lélekben születik meg Isten.

nem nyilvánítják eretnekké, de a pápának magyarázattal tartozik, a visszaúton, Avignonból Kölnbe tartva éri a halál.

- Jakob Böhme (1575-1624), a görlitzi varga, protestáns misztikus. mivel bírálja az egyház képmutatását és az eleve elrendelést, a protestáns egyház eretnekséggel vádolja, üldözik, halálakor nem akarják kiszolgáltatni neki a betegek kenetét, eltemetni sem engedik, barátai temetik el titokban, de sírkövét évszázadokon keresztül ledöntik. szent sóvárgás, látomások. alázat, hit a jóban, minden gonosz mellett, körül. új ember, új kedély, újjászületés Krisztusban. Centrum. Mysterium magnum. a fényben rejlő szenvedély és a sötétben rejlő szenvedés ugyanaz. egy emberben három világ: fény-Isten szelleme, külső-látható világ, sötétség-ördög. az ördög nem érinti a lelket, csak a lelki alkaton keresztül tud kísérteni, a lélek szabad akarattal rendelkezik, talpon maradhat az ördöggel szemben. négy állat (rátartiság, fősvénység, irigység, harag), négy alkat (kolerikus, szangvinikus, flegmatikus, melankolikus).

Utolsó szavai: „most hát elköltözöm a Paradicsomba”.

- Claude de Saint-Martin (1743-1803), francia filozófus, misztikus
- Franz von Baader (1765-1841), német filozófus, teológus
- John Cowper Powys (1872-1963), walesi író, Hamvas barátja, levelezőtársa
- Rudolf Kassner (1873-1959), osztrák író (fiziognómiája nagy hatással volt Hamvas írásmódjára)
- Rudolf Pannwitz (1881-1969), német filozófus
- René Guénon (1886-1951), matematikus, francia tradicionalista gondolkodó, szúfi misztikus, író. Böhme mellett a Hamvasra talán legtöbbet ható személyiség.

matematikusként soha nem tévelyedett el (szcientifizmus, humanizmus, kommunizmus, demokraták, szocializmus, ...), szabadkőműves-ellenes (előtte rövid ideig tag is volt).

Hamvas 1941-ben Magyarországon először közöl kritikát Guénonról, újabb műveihez viszont nem jut hozzá (így kérdéses, hogy Guénon [2]-es függelékben vázolt fontos munkáját ismerte-e), utolsó éveiben levélben kéri egyik ismerősét, hogy segítsen hozzájutni teljes Guénon életművéhez.

még Franciaországban, 1912-ben áttér az iszlámra, 1930-tól haláláig Egyiptomban él. ott mestere, Sheik Mohammad Ibrahim a szúfi iniciáció és metafizikai realizáció útjára vezeti.

a modern világ krízise: alászállás, a mennyiség uralma. erős tudománykritika: a profán tudományok csak csökevényei az ősi tradíciónak (Püthagorasz), így semmire sem tudnak magyarázatul szolgálni. a számok korrupsztása. profán aritmetika: egység-multiplicitás, mennyiség, ami sehova sem vezet. ember, atom. feltételezi az atomok közötti űrt, amiben mozoghatnak.

Egyik főműve, A mennyiség uralma és az idők jelei, kivonata a [2]-es mellékletben.

- Szabó Lajos (1902-1967), Hamvas vitapartnere (Csütörtöki beszélgetések)
Szabó Lajos és Tábor Béla a hagyomány eredendő forrását (talán származásuk és neveltetésük miatt) az Ószövetségben látják, szemben a Védákkal, amit Hamvas a tradíció hiteles fő áramától átvesz.

eltávolodásuk ellenére barátságuk és közös műhelymunkájuk meghatározó Hamvas életművére, gondolkodására. Szabó Lajostól származik több más mellett az alapállás megnevezés, mely Hamvas egyik alapszavává válik. Hamvas külön írást is szentel Szabó Lajosnak.

- Tábor Béla (1907-1992), Hamvas vitapartner (Csütörtöki beszélgetések)
- Kemény Katalin (1909-2004), író, műfordító, Hamvas második felesége

További hatások, illetve a tradíció szempontjából fontos személyiségek:

- al-Gazali (1058-1111), arab nyelvű perzsiai muszlim teológus, filozófus, a szúfizmus eszméinek egyik kidolgozója
- Hildegard von Bingen (1098-1179), német misztikus, költő, zeneszerző, gyógyító.
Hamvas nem, vagy keveset említi, a középkori misztikának mégis nagy hatású képviselője.
- Joachin de Floris (Gioacchino da Fiore) (1135-1202), olasz misztikus író, teológus
- Jan van Ruysbroek (1293-1381), flamand misztikus
- Johannes Tauler (1300-1361), német misztikus
- Heinrich Seuse (Suso) (1300-1366), német misztikus, domonkos rendi szerzetes
- Nicolaus Cusanus (1401-1464), német teológus, filozófus, természettudós
- Emanuel Swedenborg (1688-1772), svéd természettudós, misztikus
- Friedrich Schelling (1775-1854), német idealista filozófus
- Sören Kierkegaard (1813-1855), dán filozófus, teológus
- Henry Thoreau (1817-1862), amerikai író, filozófus
- John Ruskin (1819-1900), angol művészeti író, költő, festő, esztéta, a preraffaeliták támogatója
- Fjodor Dosztojevszkij (1821-1881), orosz író
- Lev Tolsztoj (1828-1910), orosz író
- Konstantin Leontyev (1831-1891), orosz gondolkodó, vallásfilozófus, író
Hamvas szerint a hiteles oroszok: Szolovjov, Florenszkij, Leontyev, Bergyajev, Bulgakov
- Constant Abbé (Constant Fouard) (1837-1903), francia egyházi író
- Algernon Swinburne (1837-1909), angol költő
- Vladimir Szolovjov (1853-1900), orosz filozófus, költő
- Csontváry Kosztka Tivadar (1853-1919), a napút festője
Csontváry nagy cédrusa (esszé, in Patmosz I). megjegyzés Csontváry akkori megbecsültségéhez: amikor Hamvas ezt az esszét megírja (1958 után), Csontvárynak már sírja sincs (mivel 1953-ban senki nem váltotta meg óbudai sírját, hamvait kiszórták/a névtelenek közös sírjába helyezték, sírjába pedig mást temettek. A Kerepesi temetőben csak jelképes sírja van).
Csontváry nagy motívuma (ars magna).

- Alfred Schuler (1865-1923), német látnok, gnosztikus
- Lev Sesztov (1866-1938), orosz filozófus, vallásbölcselelő
- Dmitrij Merezkovszkij (1866-1941), orosz költő, regényíró, esszéista
- Stefan George (1868-1933), német költő
- Szergej Bulgakov (1871-1944), orosz teológus, filozófus, közgazdász
- Ludwig Klages (1872-1956), német filozófus, pszichológus, grafológus
- Nyikolaj Bergyajev (1874-1948), orosz filozófus, teológus, keresztény egzisztencialista
- Rainer Maria Rilke (1875-1926), osztrák impresszionista költő
- Leopold Ziegler (1881-1958), német tradicionalista filozófus
- Ferdinand Ebner (1882-1931), osztrák nyelvfilozófus
- Pavel Florenszkij (1882-1937), orosz teológus, filozófus, matematikus, villamosmérnök, feltaláló
- Gulyás Pál (1899-1944), költő
- Simone Weil (1909-1943), francia írónő, filozófus, misztikus

V. Kerényi Károly és a Sziget

Kerényi Károly (1897, Temesvár-1973, Ascona) klasszika-filológus, vallástörténész, egyetemi tanár, az ókortudomány hazai és nemzetközi vezéralakja, a görögséget illetően megkerülhetetlen gondolkodó, Nyugaton ő A Görög Szakértő, „az utolsó európai humanista/polihisztor”. 1935-ben Hamvas és Kerényi megalakítják a George-kör mintájára a Sziget-kört, mint a klasszikus görög hagyományból merítkező szellemi szövetséget. Csatlakoznak még: Szerb Antal, Németh László, Kövendi Dénes, Dobrovits Aladás, Molnár Antal és mások. Hamvas a kör láthatatlan iniciátora, inspirátora, szellemi irányának meghatározója és egyben kifejezője is.

Az ellentétek (ksatrija-brahman) hamar felszínre kerülnek (Kerényi excentrikus, inkább bővíteni szeretné a kört és aktív toborzásba kezd, Hamvas inkább befelé építkezne, kisebb körben és a néhány személyes, rendszeres, komoly műhelymunkára helyezné a hangsúlyt), a harmadik és negyedik Sziget-kötetben Hamvas már nem is közöl, majd útjaik elválnak, Hamvas pedig megírja a Magyar Hüperiont, első írói korszaka ars poeticáját.

Elképzeléseit egy szellemi vitakörrel végül is néhány évvel később (a második világháború után) a Csütörtöki beszélgetésekkel (Szabó Lajossal és Tábor Bélával) megvalósítja.

VI. A Keszi-Lukács-Hamvas-vita és következményei

1946: Diárium folyóirat vitát indít: „A téma: Lukács György” (és Keszi Imre: A füstparipa farka).

Ebben elítéli Lukácsot időszerűtlen marxista nézeteiért.

1948: Lukács egy vitairatban politikailag károsnak minősíti Hamvas Béla és Kemény Katalin: Forradalom a művészetben c. tanulmánykötetét. Hamvas válaszára Lukács már nem reagált, Lukács mellé csatlakozott Keszi Imre is,

aki Hamvast a Szabad népben kritizálta sorozatszerkesztői tevékenységét (Egyetemi Nyomda Kis Füzetek, tanulmányok)

Következmény (ezt Heller Ágnes máig tagadja, lásd a vele készített interjút): elnémítás, B-listázás, kényszernyugdíj, Hamvas minden publikációs és szerkesztési jogát elveszti, és ez haláláig így marad.

VII. Hamvas jelentősége a magyar és egyetemes szellemtörténetben

valódi és a legmélyebbre mutató, legmagasabb szintű szintézis
manapság a szintézis címszó alatt többnyire szinkretizmusok bújnak meg.

valódi szintézis nagyon ritka.

megközelítése újszerű, nem életellenes

életigenlő normalitás, jelenlét

nem az önsanyargatás, hanem az élet megkönnyítésének elvetése

humoros, derűs, nem dogmatikus, de keresztény

közép-tudatú, de nem középszerű

költő

metaforákban is tud beszélni a titkokról, nem csak elméletben és gyakorlatban

/az életműsorozat nemesen egyszerű borítói illenek az életműhöz/

pontosság, igényesség, lényegre tapintó (univerzális) látás

minden tárgyra, témára, jelenségre

meglátásai a jövő folyamatait illetően is feltűnően pontosak

(Guénoné is)

alapos tájékozódás

ha lehet, eredetiben olvas, esetleg le is fordítja

még a munkatáborokból is megpróbál napi szinten tájékozódni a világról

világról

hiteles élet

élet + mű, összművészet (ha nem haladta volna meg ő maga ezt a fogalmat is)

van, akinek van véleménye a világról.

van, akinek van világa.

a kettő együtt ritka.

VIII. Diskurzus (a zavar feloldása)

A hindu hagyomány azt tartja, hogy a sötét korszak ismertetőjele a szellemek megzavarodása. Ma, mikor a dolgok e labirintusi szövevényéről beszélnek, szeretik úgy feltüntetni, hogy ez a magas civilizáció eredménye.
[Hamvas: naplóbejegyzés, Inota, 1952 aug. 19]

- a szintézisről

archaikus szemlélet: hagyomány, aranykortudat (nem metafora, puszkapor: csak tűzijátékra)

a hagyományok között mellérendelő viszony, egészséges ökumené, a közös kinyilatkoztatás iránti tisztelet, azonosságtudat. a másféle, de szakrális hagyománnyal szemben tanúsított magatartásban válik el az igazi spiritualitás az áltól
egyetemesség-párhuzamok: rózsafűzér ~ rudraksh. Marcus Aurelius ~ a nyílegyenes ösvény.

a deszakralizáció világméretű. lélektisztások: kolostorok, tibeti buddhizmus, hiteles egzisztenciák

szinkretizmus

pl. hamis keleti tradíció, mint ősbölcsesség → hamis nyugati tradíció, mint szintézis.

ez okkultizmus.

a hamis egység, doktrínaként kezelve perverzió.

- a humorról

derű, oldottság, a legfelsőbb mámor, idill, divinitás, azonosságtudat.

a humor evangéliumi tudás. (Pálból hiányzik)

a derű: turbátlanság. a gondviselésben bízni [Hamvas: naplóbejegyzések].

a „bűn”félreértése → büntudat → humortalanság

Brian élete. káromlás, vagy Isten kedvenc filmje?

hindu hagyomány: Tara legtöbb alakjának egyik tulajdonsága a játékosság. Azt mondják, gyakran jelenik meg akkor, amikor a vallásgyakorlók túl komolyan veszik magukat vagy a spiritualitásukat.

- a látomásokról, csodákról, misztikáról

a látomások realitása: nem önszuggeszciók, hanem belső fejlődés, megtisztulás eredménye: aki megnyílik a létezés felé, abban nő az azonosságtudat, minden beavatás misztikus élmény.

Európa, szúfi, Tibet. Torinói lepel.

más idő: csend a kolostorban.

csoda-zene, csoda-festészet, csoda-metafizika. Isten és a csoda, a csoda és a misztérium, az Evangélium csodája, a csoda komolysága és abszolút volta, játék és komolyság. csoda az, aminek nincs kielégítő ésszerű magyarázata. a nő csodát akar. [Hamvas: naplóbejegyzések]

a szúfi misztikust úgy jellemzik, mint egy utazó zarándokot, aki a következő hét szakaszból álló úton halad: bűnbánat, önmegtartóztatás, lemondás, szegénység, türelem, bizalom az Istenben és beletörődés az isteni akaratra. ezután érhető el egy magasabb tudatossági szint, amelyen a tudás, a tudó és a tudott eggyé válnak.

a dervisek jellegzetes, kerengő, köröző táncának a neve *szema*. a szertartás az egyén misztikus utazását jelképezi, amint a lélek és a szeretet útján fölemelkedve egyesül az istenivel. hosszú, fehér köntöst

viselnek (az „én” halotti leple) meg magas, kúp alakú süveget (az „én” sírköve), és így táncolnak, egy alkalommal akár órákon át. karjukat fölnyújtják, jobb kezüket fölfelé tartják, hogy megkapják a mennyei áldást és energiát, a bal kezüket pedig lefelé fordítják, hogy megáldják a Földet. a testük jobbról balra, a szív körül pörög, és szeretettel öleli magához az egész teremtést.

a misztikus látásról
(lehetne akár a Tao te kingből is: tao, mint az időtlenség és a történeti pillanat egysége):

*Légy olyan, mint egy kisgyerek,
Füled tapaszt, hunyd le szemed.
Önös lényed
Semmisítsed,
Majd semmid is elvetheted.
Hagyj el időt, teret
És mind a képeket.
Menj, hová út nem vezet,
Tapsd ki ösvényedet.
S utad e pusztához, ím, megleled.
– Eckhart mester –*

a csend még a logosznál is erősebb.
mert aki a logoszban erős, az még lehet individualista (Buddha)
a buddhizmus (praxis) átlényegítése, felemelése Tibetben (metafizikává,
mély spiritualitássá)

- a túlvilágról

ami itt, az ott, a beavatás hét foka.
a szellemvilág a világ tükörképe (analógiás),
a hagyomány pontosan beszél a túlvilágról, Tibeti, Egyiptomi
Halottaskönyv.
a lélek túlvilági útját ebben az életben is be lehet járni, a beavatás
során.
a misztérium, hogy nincs misztérium.
a halál után 3-3,5 napig az asztrálest kiépítése, ezalatt a földi élet
megélése visszafelé.
utána a lélek kilépése. fontos a halott elengedése, elkísérése,
felravatalozása, megsiratása.
ma ez már szinte lehetetlen, kórházban halnak meg az emberek, vagy
hamar elviszik a halottakat.
Polcz Alaine sokat dolgozott ennek megváltoztatásán (lásd még Magyar
Hospice Mozgalom, tanatológia).
a pradzsápati (beavatási fok) tartja fenn a kapcsolatot a halottakkal
ha ezt nem a pradzsápati teszi, hanem tanult technikákkal valaki más,
akkor az fekete mágia.
ő meg tud különböztetni, a varázsló (mágus) nem.
valószínűleg Püthagorász is pradzsápati volt.
a lélekvándorlásról sok tévhit terjed, valójában az örök lélek vándorlása,
és ebben sincs alapvető eltérés a kereszténység és a

buddhizmus/hinduizmus között, csak a kereszténység nem részletezi annyira.

- a beavatásról

a második születés, felébredés. *dvidzsa* (szankszrit): kétszer született igazán csak ráésmélés, egy pillanat is lehet hét szint (pl. Margot látomása)

Dionüszosz, Mithras, zoroasztrianizmus, eleuszi misztériumok, gnosztikusok, esszénusok, orfikusok, hermetikusok, püthagoreusok, szúfi, tantra, bönpó, mahajana, tibeti buddhizmus, jóga, zen, khasszidok, szerzetesi beavatás

belső folyamat, nem látványos. „nem történik semmi”.

belső kör: beavatottaknak, rejtett, ezoterikus

külső kör: avatatlanoknak, nyilvános, függönyön keresztül (püthagoreusok)

misztikus beavatás. Böhme. Hildegard. Margret.

gnosztikusok: a királyság bennetek és kívületek van. ha magatokban azt hozzátok létre, amitek van, meg fog menteni titeket. ha az nincs bennetek, az, ami nincs bennetek, meg fog ölni titeket...

Hermész Triszmegisztoz: Az emberek legfőbb bűne az Istennel kapcsolatos tudatlanság

[Tabula smaragdina VII. tétel]

ma sok az ál- és az ellenbeavatás, lásd lent

- az aszkézisről

tumo (bővebben lásd X. fej.)

Soledad (szúfi és buddhista mintára kialakult spanyol-portugál remeteségi mozgalom, amit a spanyol inkvizíció könyörtelenül felszámol. pedig ők Európa brahmanjai voltak/lehettek volna, és az Evangélium szerint éltek. lásd még: miért nincs Európának szellemi kasztja és szentkönyve)

a két szerzetes és a nő története

- a dogmákról

Carcassonne felé menet kis kitérőt tett a kereszties csapat: Béziers ostroma (1209).

Amikor (valószínűleg Simon de Monfort) megkérdezi, hogy hogy különböztessék meg a (többségi) keresztényeket a katharoktól és albigenesektől, Arnald-Amaury apát állítólag így válaszol:

Caedite eos. Novit enim Dominus qui sunt eius.

Öljetek meg mindenkit, az Úr majd kiválasztja báránykáját.

→ 20.000 áldozat.

- jóga, tantra, szexus

tantra ≠ jóga
tantra ≠ szexus

A tantra (makroszint) célja: a teljes (belső-külső) harmónia megteremtése, a tudatosság (éberség) kitágítása, bármilyen energia átváltoztatásával (átlényegítésével): bioenergia, szexuális energia, stb. átalakítása spirituális energiává. A tantrában meg kell találni a domináns elemet, és akkor minden másról (csakrák) is tudunk. Mivel a tantra a külsőre (váltakozó szabályok, változó elemek) is figyel, sokkal komplexebb tudás. A tantra mindent érint: test, elme, tudat, ezért a határokig viszi az embert.

A tantra a legfőbb, 5. véda, az első négy összegzése. Lényege a kiterjesztés, átalakítás, átlényegítés, áramlás, folyamatosság, nemesítés, "spirituális alkímia", a szuper-tudatos állapot elérése, magas spiritualitás. A tantrához csak olyan emberek juthatnak, akik annyira könyörületesek, hogy nem bírják fölöslegesen tölteni az időt, miközben a buddha állapotot igyekeznek elérni, mert minél hamarabb a legfőbb segítői és a boldogság forrásai akarnak lenni mások számára. A jóga, feng shui, stb. mind részei a tantrának.

A jóga (mikroszint) csak az alap: a belső harmónia megteremtése, a test karbantartása, rugalmassága, felkészítése, stabilizálása, ezzel el lehet érni a biológiailag maximális 140 évet. A jógában meg kell találni a domináns csakrát.

Példa a világhoz való viszonyhoz:

tantrikus megközelítés: belső tanú: külsőleg kötődés a világhoz, de belülről nem kötődés hozzá, elengedés, felfogom, hogy utazáson vagyok, a világban semmi sem örök, semmi sem állandó. a lélek nem kötődhet a világhoz, ezért: ami jó, fogadd el ajándéknak, ami pedig rossz: enged el.

a jógában eleve nincs külső világ, csak befelé kell figyelni
Mindkét megközelítés persze egy bizonyos szintű önzőséghez is vezet. (ellenpélda: tibeti buddhizmus: boddhiszátva).

szexus nélküli kontinencia, transzmutáció (→ aszkézis, → jóga)
szexus lehet surlódás nélküli egyesülés is, de mindig kontinencia (egyik technikája:
80%-os energiaszinten a férfi átváltja az orrlyukaktivitást jobbról balra).
Szent Tanács
mindenképpen az éberség jele, magas spiritualitás.

a „normál” szerelem is lehet átvilágított, spirituális.
birtoklás nélküliség, azonosságtudat. elengedés. a másik öröme.

a (testi és spirituális) kontinencia fogalma Nyugaton teljesen ismeretlen.
pedig régen ez volt az alapállás (régí orvosi könyvek tanúsága szerint).

- az okkultizmusról, szektákról, kultuszokról, ezotériáról, spiritizmusról, mágiáról

érthető (megmagyarázható) ez a modern ezotériaőrület:

1. a gondolkodásában, nyelvében, mentalitásában „modern”, „racionalista”, „felvilágosult” ember minden hiteles tudását elvesztette a hagyományról, a kinyilatkoztatásról, a lélek örök, isteni eredetéről, és azonosságáról, azt nem is hiszi már el, sőt lenézi, babonaságnak tartja, de amikor először találkozik számára megmagyarázhatatlan dolgokkal, jelenségekkel (márpedig ez előbb vagy utóbb megtörténik, hisz nem lehet nem tudomást szerezni a transzcendenciáról, ha máshogy nem, álmokon, sejtéseken keresztül), erre nincs felkészülve, és könnyű játékszere lesz minden alulról jövő, ördögi ál- és ellenbeavatásnak.
→ az akció- és horrorfilmek karakterológiája sokszor meglepően pontos. de ez csak látvány, technika, cselekvés, akció, az éberséget nem támasztja fel

2. az antikrisztusi ál-spiritualizmus gyorsan terjed, és egyre több korábbi spirituális központot foglal el (pl. ortodoxia), létezésünk most már inkább lefelé nyitott, de azért még felfelé nem zárt teljesen, az igazi spiritualitás is megérinthet bennünket.

Guénon: a titkok nem népszerűsíthetők. ezért az áltitkok, az okkultizmus, ha nem is mindig könnyen, de felismerhetők. az ördögi csak utánozni tudja az istenit, de nem tud úgy megnyilvánulni.

amikor a hétköznapi élet veszít biztonságából, az emberek neospiritualizmusba menekülnek, ami látszólag antimaterialista, népszerűsíti magát: versengenek, ábrázolásuk korporális, a médiumok képzése, szerepük túlhangsúlyozása.

teozófia (→ Rudolf Steiner kiválása és az antropozófia: a teozófiánál komolyabb, spirituális mozgalom), spiritizmus, Gurdzsiev, újpogányság (nácik, újdruidák, zöld mozgalmak), boszorkánykultusz (Wicca), ...

tévedések, tévhitek:

lélek és szellem összetévesztése

vagy: a jóga a testkultúra része

vagy: böjt = fogyókúra

rendkívüli események hajszolása

metafizikai tévedés: panteizmus, naturalizmus, immanentizmus, fordított spiritualitás, sámánizmus

pszichés gyűjtőfogalom: „kozmosz tudatosság”

a fenomenális megnyilvánulások ugyanolyanok lehetnek egy szent és egy varázsló esetén

álbeavatás, ellenbeavatás:

a Sátán a tagadás és a felforgatás szelleme

álbeavatás: a beavatás hamisítása (utánzása)

működése mechanikus, szellem-telen, üres

az ellenbeavatást segíti, növeli a zavart

eszköze a szinkretizmus, lásd fent
anomáliák: „tisztánlátók”, „szenzitívek”
ellenbeavatás: a beavatás ellentéte
a pszichikus rend (lélek) a Sátán befolyási övezete

„prófeciák”: maradvány-igazságok, ezért veszélyesek
tarot, modern látnokok, Nagy Piramis prófeciái, Amerika pecsétje,
burjánzó pszseudoinitiatikus szervezetek

Szepes Mária: a fehér mágiáról, a Messiásról

- a tudományok korrump voltáról (lásd még [2])

a tudomány mindig csak közelít, gyakorlati alkalmazások területén
sikerei vannak.

azt mondja, hogy tágítja az ismereteket, miközben zsugorítja.

a szolidifikált (megmerevedett) világ felettébb instabil.

a profán tudomány ráadásul roppant öntelt, holott nem egzakt, hanem
empirikus

hipotézisek sokasága és váltakozása. „a tudomány mai állása szerint”.
ráadásul azután is élnek és hatnak, miután megcáfolták őket (a
tudósok).

példák:

a teremtésről (Ősbumm)

evolúciós elméletek + kirohanás a tradicionalizmus ellen
atom-elmélet (oszthatatlan)

a hipotézisek ellentmondásait is „megeszi” a tömeg

→ okkultizmus (neospiritualizmus), alapvetően profán

Gödel-tétel

matematika:

(transzfinit) végtelen

a szám korrupciója: mennyiség

de: megszámlálhatóság és nulla-mérték: Isten sűrű a
világegyetemben (maga a lét) [H.S.]

statisztika:

életidegen a sokszori ismételhetség, így egy esemény
valószínűsége is (időjárás)

a pontosság illúziója, holott teljesen ellentétes konklúziókra is lehet
jutni ugyanabból a statisztikából

illúzió, hogy a nagy számok törvénye bizonyíthat bármit is

Erdős és a valószínűségi paradoxon

a modern asztrológia is statisztikává süllyedt

fizika – az elhanyagolhatóság illúziója:

nehéz anyagi pont

tökéletesen rugalmas szilárd test

nyújthatatlan és súlytalan fonal

→ rossz működések, balesetek

orvostudomány: a technikai fejlettség ellenére sokszor ember- és egészségidegen, nagy apparátus

a pszichoanalízis

tudatalatti ≠ tudattalan

a tudatfelettit is a tudatalattiba számúzi

az a látomás, ami emberfeletti inspiráció eredménye, számára csak szimbolikus,

pedig még a hétköznapi álm sem az.

a gyenge betegek teljes felforgatása, mocsárba süllyedés

történelem, szociológia, pszichológia: egyféleképpen méri a lelket és az anyagot, nem tesz, és nem is tud esszenciális különbséget tenni

Szolovjov: „Az egyetem korunk bábeli szajhája, nincs olyan korszellem, amellyel ne paráználkodott volna.”

„amit történetnek hívnak, botránykrónika” [Hamvas: naplóbejegyzés]

a nyelv meghamisítása, eltérítése, kiforgatása

a modern mentalitás: kollektív szuggeszció

a tradicionalista „keresők” eltérítése

az élet túlszabályozása, hideg adminisztráció, népszámlálási mánia, a nomádok „letelepítése”

álvallás, áltermészet, álnyugalom, a világ meghamisítása, a

tradicionalista princípiumok utánzása

célja: a fordított spiritualitás kiépítése

úrhajó ↔ ásványvíz

Ezékiel-látomás

- miért nincs Európának szellemi kasztja és szentkönyve?

a Hamvas-Kerényi-ellentét egy alapvető és ősi konfliktusra, a *brahman-ksatrija*,

vagyis a *szellemi-belső-megfontolt-bölcs* és a *lovagi-tevékeny-külső-küzdő-törtető* ellentétére világít rá, ezért nincs és nem is volt Európában szellemi kaszt és nincs is szentkönyve (ezek összefüggenek).

itt a legnagyobb és legnemesebb cél a lovagi ideál volt (lásd Arthur-legenda, Szt.László, trubadúrok, lovagok, ez az ideál mind a mai napig él – főleg a filmekben), de közben ez is depraválódott, a szellemet itt mindég üldözték, néhányan megúszták, de egész szellemi súllyal bíró réteg nem alakulhatott ki, csak mindig egy-egy ember, kisebb csoportok tudtak kitörni, a Soledad-mozgalmat kiirtották, a misztikusokat is üldözték, rossz szemmel nézték, pedig az elvilágiasodott (ksatrija) klérussal szemben ők képviselték egyedül a krisztusi ideálokat és az isten-azonosságtudatot.

van ellenpélda is, de kevés: 1. Hildegard von Bingent nem hogy nem üldözik, látomásait maga a pápa olvassa fel az egyik zsinaton, és ő kéri fel, hogy folytassa a megkezdett munkát, amire ő áldását is adja, és

valóban: Hildegard erre szenteli egész életét, és a pápa mellett püspökök is segítik a klerikális ellenállással szemben (mert természetesen ilyen is volt).

hatására jellemző, hogy Hildegard egész Európa vezető rétegével (pápákkal, királyokkal, püspökökkel) levelezik, mellérendelő viszonyban, autonóm módon, tanácsokat ad nekik, beszédeket mond, javaslatokat tesz, sőt, kemény szavakkal meg is fedi őket, ha kell, bárki legyen is az, vagyis abszolút szellemi autoritás, mint az oly sokat emlegetett archaikus szakrális személyiségek.

igaz, ez még a kora-középkor (XII. sz.), amikor még úgy tűnt, lehetséges a megrongálódott szellemi-lelki alapok helyrehozatala. és ezt a kort bélyegzi meg a mai, „felvilágosodott” ember sötétséggel!

2. Csontváry: abszolút elhivatottság, az istenemberi táj realizálása (+napút). telegram a császárnak, kép az Országházba, levél a nagy motívum megtalálásáról a miniszterelnöknek. de őt már bolondnak nézik. A XIX-XX. sz. már nem ismeri a szellemi autoritást.

IX. Realizáció, normalitás-lehetőségek ma

a normális (éber, átvilágított) élet, jelenlét, humor.

arany-arány-erény [Bogár László].

költészet és intuíció. „nincs ateista költő”

a nyelv megtisztítása, az anyag átlényegítése lélekké, minőségi idő.

a keresztényeknek: lényegi (evangéliumi, krisztusi) kereszténység

normális viszonyulás a szerelemhez, munkához, hétköznaphoz

„Legyetek jók, ha tudtok, minden egyéb hiábavalóság”

Teréz anya

Dsida: Tízparancsolat

Bakonybél: ökumené

androgün, a férfi és a női halhatatlanság-ideál összehangolása. somfa, széncinkék. Inota.

5 génius, 20 génius

senki sem dőlhet hátra, a pácban mindenki benne van.

nézni a világot.

ráésmélni arra, hogy minden csak káprázat.

megint nézni a világot (már nem ugyanaz a világ. intenzív jelenlét).

benne élni.

nézni a világot.

Hamvast olvasni.

letenni. élni.

kapálni, gyereket nevelni, főzni, bort inni.

ülni a lugasban. elengedni.

kapálni tovább, gyereket nemzeni, főzni, programozni, olvasni, imádkozni.

almát enni. fát ültetni.

bort inni és bort prédikálni.

(vizet is inni).

mindig úgy élni, mintha vasárnap lenne.

„Dolgozni kell, szeretni kell.
Egyszerű ez. Oda jutunk úgylis.
A fény alá, arra a széles mezőre, mind.” [H.S.: Plein air]

„Nem, hogy nagy ember hogyan lehetséges, hanem, hogy miképpen
lehetséges nagy élet?”
[Hamvas: naplóbejegyzés]

Feladatlista Hamvas szentendrei kerti tartózkodásához, 1965 május
[naplóbejegyzés]:

„Olajfa. Fügefa. Körtefa. Sárgarépa. Petrezselyem. Zöldborsó.
Szőlőmetszés. Fametszés. Orgona. Eperkapálás. Szőlőkapálás. Málna.
Levendula. Hálóing.
ágynemű. tea. kávé, daráló. gumiköpeny. szalámi. cipő. Pannwitz.”

és 1967 márciusából:

„Darabos Pál ... Csapó Kálmán (urológia, szemészet). Tüzép. Egységlogika.
Sacra dies ... *Ugyanis*. Ruhatakarítás. Fahordás. Könyv (Antikvárium).
Helikon – Szombathely. Papír. Ceruza. Takaró. Ágynemű. Borotva.
Esőköpeny. Tojás. Vaj. Kenyér. Méz. Sajt. Pieta. Lear (nem Faust).
Ödipusz. (Dante). Beethoven.”

„Majdnem híres lettem. Pfúj.” [Hamvas: naplóbejegyzés, 1965 szept. 20]

„Nincs semlegesség. Kizárva.” [Hamvas: naplóbejegyzés, 1966 nov. 23]

X. A meditáció és jóga szerepe

éberség. *tumo*, az istenek langyos, puha takarója
a tibeti aszkéta a szexuális energia hővé alakításával a hegyekben egyedül
és meztelenül is sokáig bírja a hideget. belső alkímia, transzmutáció.
konkrét. felesége dühe.

a jóga (szankszrit) spirituális értelme az egység, egyesülés.

célja: a tudat tevékenységének a felszámolása, a számszara, a képalkotás
leépítése

módja: jóga-ülés (ászana) + lélegzés (pranajama)

a legfontosabb, és mindennek az alapja a helyes lélegzés, és a helyes
ülés (gerinctartás)

lelki alap: kikapcsolódás + összpontosítás

meditációs objektum választása

a tudat fölötti állapot elérése (dhjána)

a lélegzés szerepe: pusztán a lélegzés figyelésével (a lélegzés és az értelem
összekapcsolásával) növelhető a tudatossági szint: 10%-ról (tudattalan
elme-állapot, a maradék 90% kalandozás a múltban és fantáziálás a
jövőről) különböző fokozatokon (tudatos: 25%, tantrikus-pozitív
elmeenergia: 50%) keresztül 98%-ra (lézer-tudatállapot).

a légzés jellemzői:

- váltakozó légzés: hol a jobb, hol a bal orrlyuk aktív. pusztán koncentrációval (elmével) át lehet állítani a légzést az éppen domináns orrlyukról a passzívra (tantrikus szint)
- különböző hőmérsékletű légzés
- az áramlás ismerete
- a légzés hangja (csöndben kell rá figyelni)
- a légzés szélessége: a tantra legtutkosabb része. a tantra célja a légzés lassítása (hosszának csökkentése) mellett a légzés szélességének csökkentése.
 - alaptól: 16 ujjnyi
 - éves: 18 ujjnyi
 - séta: 24 ujjnyi
 - futás: 30
 - nevetés, sex: 65
 - a cél: levinni 10-12 ujjnyira
 - költőknél/alkotáskor: 9
 - 7-nél telepátia (tisztánlátás, távgyógyítás)
 - 6: a test energiaszerkezete a madarakéval azonos (fizikai repülés, asztrális repülés, testen kívüli élmények)
 - 5: ekkor már el lehet kapni a pillanatot: kozmikus mozgássá válunk
 - 4: atomi szint
 - 3: isteni kincsek: két helyen levés, stb.
 - 2: bármilyen alak felvétele
 - 1: eltűnés és megjelenés: kozmikus, szupertudatos állapot

eksztázis. a legfelsőbb józanság.

„Eksztázis annyi, mint kívül állni. Kívül állni a szétszórt nyugtalanságon és belül állni a megvalósított egységen” [in: Eksztázis]

ma ez a szó is mást jelent.

az ekstázis-technika nem tárgyi tudást közöl, hanem a hiteles tudás megszerzésének személyes feltételeire tanít meg. magatartás. autentikus magatartás pedig csak egy van: az egyetemes alapállás.

a jóga az ember szakrális tevékenysége önmagával:

önmegtagadás (*tapasz*), a saját Én felszámolása, aszkézis
nem én látok, hanem a látás vagyok

a jóga az emberi Én kultusza. nem természetellenes önkínzás, hanem a lélek heroizmusának felébresztése

a gyerek ösztönös jógi. naponta akár 700-szor is nevet, mosolyog, szeret. a mosoly lelassítja és harmonizálja a légzést, meghosszabbítja az életet a mosoly a tantra alapja.

a jóga útján nő a test-tudatosság is, de ez nem lehet öncélú, hanem egyesülés az istenivel, és mások megváltásának segítése (boddhiszátva). nem is történhet máshogy: a test valóban a lélek temploma, és nincs nála összetettebb és tökéletesebb fizikai-lelki-szellemi egység, ezt nem lehet csodálat és tisztelet nélkül tekinteni rá.

a nagy tévedés úgy Keleten, mint Nyugaton, hogy a jóga személyes ügy, csak a személyes üdvöt szolgálja, pedig az egész világ megváltása a cél, az *asa* növelése, az ember átlényegülése, de Isten dicsőségére a jóga is lehet dogmatikus, klerikális, amennyiben a spiritualitás a háttérbe szorul, és csak az üres gyakorlat, technika marad, és ennek eredményeképp egy erős testtudatosság, ittasság, önzőség. ez könnyen bekövetkezhet, hisz az eredményei gyorsak és látványosak (tartós egészség, vitalitás), az orvostudományon messze fölülelemelkedők.

meditáció, eksztázistechnika: kiválasztani egy meditációs objektumot, azon keresztül megduplázódni, felfokozódni, kilépni az énből, a káprázatból, belépni a teljes azonosságba, a semmibe, majd visszaérkezni a meditációs objektumon keresztül a valóságba, ami már egy másik, átlényegített valóság.

„Az igazi éberség: jog arra, hogy az ember igazán jót aludjon ... A zen módszere: felébredni, de ehhez oda kell jönni és akarni kell felébredni.”
[Hamvas: naplóbejegyzés, 1967 ápr. 3]

XI. Hamvas, az író. A bor filozófiája

Imakönyv az ateisták számára

~ Dsida Jenő: Vidám kínálgatás keresztényi lakomán

Végül is ketten maradnak. Isten és a bor.

Az ivásnak egy törvénye van: bármikor, bárhol, bárhogyan. Komoly idő, komoly ember és komoly nép számára ennyi elég.

idill, humor, derű. az ateizmus halálugrása.

egyrészt egyetemes (a hagyományból merítkező),

másrészt tipikusan európai könyv, egy tibeti láma nem írt volna ilyet.

Hamvas ezzel a kis könyvecskével többet mond el a hagyományról, mint egy egész könyvtár.

sőt, ez a könyv már át is lépte a népszerűség határát, és mégis hiteles maradt,- ez nagyon ritka.

kitalálta a borversenyeket.

Tartalom:

1. A bor metafizikája

Szajvilág

Hieratikus maszkok

Egy pohár bor: az ateizmus halálugrása

Eszkatológiai kitérés

Az olajok

Utóhang a metafizikához (Apológia)

2. A bor, mint természet

Bor és idill

Szőlő, bor, drágakő, asszony

Borkatalógus (vázlat)

3. A bor szertartástana

Színharmóniák

Mikor igyak, mikor ne?

Hogyan igyak?

Hol igyak?

Res fortissima (pietistáknak és puritánoknak)

Vita illuminativa (Az utolsó ima)

→ A legfontosabb szakirodalom

→ Tárgymutató (kis szótár)

→ A „jó vallás” és a bor (Dúl Antal)

→ Életrajz és magyar bortérkép

XII. Kis Hamvas-szótár

alapállás, éberség, felébredés, kilépés a létfontásból, jelenlét, realizáció, mérték, ráhangoltság, derű, idill, közvetlenség, borágó, szájvilág, színharmóniák, hieratikus maszk, bornép, pincester, transzparens egzisztencia, primordiális állapot, univerzális/abszolút/egyetemes orientáció, beavatás, ekstázis, mámor, legfelsőbb mámor: józanság, normalitás, intenzív érzékenység, hiteles élet, jó vallás (magatartás), teljes azonosság, azonosságtudat, egységtudat, tudatosan megtisztított életrend, átvilágított élet, autonóm lét, ősök útja, istenek útja, archaikus kor, Centrum, aranykortudat, Krisztus

léthazugság, létfontás, pedantéria, higiénia, szabályok, kalória, kábultság, homály, mámortalan létezés, pálinkanép, maszk, absztrakt élet, lárva, csandala, szurrogátum, kényelmetlen közkérdések, direkt morál és rossz lelkiismeret, szcientifizmus, elméletek, válság, lefokozott lét=zárt élet, életéhség, zavarodottság és annak fokozása, szavakon való eltévelyedés, rossz vallás (elv), puritán, ájtatos, pietista, korrupt lét, korrupt idő, korrupt szám, maszk, daimón, életkínzás, apparátus, kis bűn tetézése nagyobb bűnnel, Centrum-nélküliség, történeti kor, Antikrisztus

XIII. Hamvas hatása

- Tanítványai, mentori tevékenysége
Weöres Sándort Hamvas fedezi fel, Weöres neki, mint mesterének ajánlja a Teljesség felé-t.
Hamvas Szepes Mária külföldi népszerűségét készíti elő azzal, hogy amikor könyvtárosként felfedezi a betiltott és bezúzendó könyvek között a Vörös oroszánt, azt megmenti és kijuttatja külföldre
Tanítványai, csodálói, barátai még életében másolják, sokszorosítják, és szamizdatként terjesztik Hamvas műveit.
- Akiról biztosan írt volna
Cseh Tamás, a bakonyi indián
Nyitott kérdés, hogy írt-e Dsida Jenőről, s ha nem, miért nem

- Hamvas, mint kellemetlen közkérdés (Direkt morál és rossz lelkiismeret)
Hamvas ma is kellemetlen, sőt a filozófiai tanszékeken üldözik (ott még többnyire a Lukács-iskola tagjai ülnek), lásd a függelékben a Heller Ágnessel készített interjút.
De kényelmetlen mindenkinek, aki nem akar tükörbe nézni.
- Sava Babic (Hamvas, mint szerb nemzeti kincs)
Sava Babic Hamvas minden könyvét lefordította szerbre, így szerbül az is ki van adva, ami magyarul még nem! A szerb értelmiség Hamvason nőtt fel, ott tananyag az egyetemen (Magyarországon nem), Sava Babic szerint csak így tudták ez elmúlt húsz év örületeit épp ésszel elviselni. Szerette volna elérni, hogy Hamvas Szerbiában nemzeti/egyetemes kincs (egyfajta szellemi örökség) státuszt kapjon.
Sajnos tavaly (2012 nov. 23) meghalt.
→ mr1 Kossuth Rádió, Gondolat-jel, 2012 dec. 30, 11:05 - 11:58
- Németországi recepció
Sloterdijk: Hamvas „a metafizika mártírja”
Folyik a kanonizáció
- Lenyomata a mai magyar és külföldi közgondolkodásban
Darabos Pál, Czakó Gábor, Szócs Géza, Buji Ferenc, Mádl Ferenc, Hankiss Elemér...
Alig van ma olyan komoly közéletti szereplő, aki így vagy úgy, de ne utalna Hamvasra.
Ő és Bibó a két rejtett referencia.
David Douglas angol író 2009-ben így ír egy kultuszokról szóló könyvben, amikor a Tabula smaragdinát elemzi: „Többek között a sanyarú sorsú, kiváló magyar író és filozófus, Hamvas Béla is lefordította a szöveget”

XIV. Hamvas kritikai megközelítése

Ő maga nagyon kritikus, néha túlságosan is. Ennek a magas mércének ő maga többnyire meg tud felelni, de vannak kivételek is. Vannak, igaz, kevesen, akik egyenesen lesújtó véleménnyel vannak róla, leginkább egyetemessége, és rövid párttagsága miatt. Személye mindenképpen megosztó, nem lehet mellette semlegesen elmenni. Rejtett, de növekvő népszerűsége töretlen. Hamvas minden kétséget kizáróan egy hiteles és nemzetközi szemmel is kimagasló életművet hagyott hátra, és hatása csak most kezd igazán kibontakozni.

- viszonya a magyarsághoz +
lelkes hazafiból a nemzeteket nem túlhaladó, hanem integráló egyetemességhez jut el, bár magyarsága mindig jelen van írásaiban, gondolkodásában, magyarságát soha nem tagadja meg. egyetemessége mellett igazi magyar író és gondolkodó, kevesen írtak olyan érzékenységgel a magyar (lelki, szellemi és földrajzi) tájról, mint ő (lásd Az öt génuszt).

nagyon erős szavakkal bírálja pl. Adyt (a revízió revíziója), Babitsot (Hamvas rövid ideig volt a Nyugat tagja), Bartókot, vagy tanítványát, Weörest, de ezek a bírálatok néha eltúlzottnak tűnnek (Bartók, Weöres). keserűsége Kerényivel kapcsolatban érthető, innen a Magyar Hüperion személyes-személyeskedő hangja, hasonló József Attila Babits-kritikájához, amit J.A. későbbi megnyilvánulásaiban azért árnyal

- viszonya a magyar nyelvhez és őstörténethez (alulértékelt) Hamvas a magyar nyelvet messze alulértékeli, holott benne él, belőle alkot egyetemes szellemiséget és minden esztétikai igényt kielégítő magyar irodalmat, talán túl közel van hozzá, illetve polgári neveltetéséből eredően a görög és latint tekinti szakrális nyelvnek. ellenpélda: Logosz-Ige (a logosznak teljesen egyenértékű, sőt, azt meghaladó párja: szó, tett, cselekvés, állítmány, I, mint Isten és mint Egy: I, mint teremtő, alkotó, cselekvő és megtermékenyítő szellemiség, vagyis még a *logos spermaticost* is magában foglalja. A magyar nyelv sajátsága szerint jelentéstartóbbal bír: igéz, igézet, igen, igény, stb.)

Hamvas a magyar őstörténetet is valószínűleg alulértékeli, vagy nem hangsúlyozza különösebben, hisz ő a kinyilatkoztatásból és az írott hagyományból indul ki. ezt is (a magyar őstörténetet) helyre kell tenni, szélsőségektől mentesen, mert egyik véglet sem jó.

- szürke folt az életrajzon –
1945-47 között tagja a Kommunista Pártnak
Lehetséges okok:
 1. őszinte öröm, a háború utáni személyes és társadalmi fel- és megszabadulás eufóriája
 2. egyfajta sajtószerű messianizmus, nevelői és részvételi szándék, aktív tenni akarás a kultúrpolitikában
 3. kibombázás, semmijük sem marad
 4. kommunista após (később talán szerepe van abban, hogy Hamvast nem viszik Recskre)
 5. Szabó Lajos, Tábor Béla marxizmusa, bár tőlük éppen vélemény és világnézeti okokból eltávolodik, és a háború előtt éppen ezt kritizálja bennük

De egyik se magyarázza kielégítően ezt a lépést. És ami még érthetlenebb: 1945 nyarán írja meg A bor filozófiáját, ami határozottan ateista-materialista-ellenes. Tudatos katabázis?

Tény viszont az is, hogy sem ekkor, sem előtte, sem utána semmi kompromittálót, vállalhatatlant nem tett, mondott, vagy írt. És bár nehezen viselte a mellőzést és a haláláig tartó silentiumot, a rá szabott sorsot türelemmel, derűvel, alázattal, kitartással viselte, sokat dolgozott: fizikai és szellemi munkát végzett, gyakorolta magát lemondásban, szeretetben, elfogadásban, a nevezetes névtelenség Bubán hegyi és inotai és palkonyai derűs aszkézisében. És ez azért nem kevés.

„Imádkozzunk népünkért és az igazságért” [egy 1957 febr. 11-én írt levelének zárása]

„Álomnak tartotta magát. Mint szépet, mint költészetet. Szar lett belőle, moslák, csalás, becsapás. Hátrébb vagyunk, mint voltunk. Becsaptak. – Ez a bolsevizmus.” [Hamvas: naplóbejegyzés, 1966.3.5]

XV. Hiteles egzisztenciák

- Kőrösi Csoma Sándor
az egyetlen, nem tibeti tibeti buddhista szent.
csak úgy, mellékesen készítette az angol-tibeti szótárat. az aszkézisben
egész életükben edzett lámák tőle tanulták az igazi aszkézist.
- Dsida Jenő
poeta sacer
- Csontváry
napút és androgünösz
- Bartók Béla
Cantata sacra
- Dr. Balogh István
tábori lelkész, Gulág-deportált, hazatérte után haláláig a rendszer és a
békepapság meg nem alkuvó üldözöttje. → mr1 Kossuth Rádió,
Gondolat-jel, 2012 dec. 30, 11:05 - 11:58

XVI. Továbbvezető témák (kitekintés)

1. Karnevál. A tízezer bőrű lélek.
2. René Guénon. A tudománykritikától a hagyományon át a szúfiig.
3. Hamvas és Kerényi. A magyar Hüperion. A Sziget és a Csütörtöki
beszélgetések. A hatodik faj.
4. A misztika határán
5. Hamvas – a mű nélküli életmű.
6. Hamvas, a költő-esszéista.
7. Csontváry, az aszkéta költő (a víziótól a látásig. a legfelsőbb
mámor).
8. Dsida Jenő, az angyali költő (poeta sacer).

Mellékletek:

- [1] Hamvas Béla: Scientia sacra (kivonat)
- [2] René Guénon: A mennyiség uralma és az idők jelei (kivonat)
- [3] Hamvas-portálok, oldalak (linkgyűjtemény)
- [4] Hamvas-életrajzok (linkgyűjtemény)